

NOVI GLAS

Glasilo Hrvatskoga
akadenskoga kluba

God. 2 (1970)

Broj 3/4

ПОЛИТИКА

SADRŽAJ :

P.dr. Augustin Blazović	Glavne škole i mi Hrvati	2
ŽELJKO BERŠEK	Osvrt na Izložbu gradišćanskih Hrvata u Povijesnom muzeju Hrvatske u Zagrebu	4
Lugarić	O osjećaju manje vrijednosti	6
I. Horvat	Hrvatska svijest Lovre Karalla	12
Felix Tobler	O povijesti kaštela u Rasporuku	15
FRANJO PERUŠIĆ	Vin rouge	18
Darko Gašparović	Kazališno pismo iz Zagreba	21
Željko Beršek	Šibenik - veliko poprište hrvatskih i katoličkih svečanosti	24
	Lirika : Željko Beršek, August Darmati, Alojz Jembrih, Stjepan Kovačić, Mato Knežić, Permar Isahar, Anton Leopold	25
Tin	Pismo zgubljennoj majki	33
ANTE PARČINA	Prva novela gospodina Blezgonje	35
Felix TOBLER	Recenzija	41
Augustin Blazović	Vratarica nebeska (2. čin)	43

"NOVI GLAS" izdaje HRVATSKI AKADEMSKI KLUB
1040 Wien, Schwindgasse 14
Godišnja pretplata za četiri broja: S 40.-, inozemstvo dol. 3.-
Urednici: Franjo Palković, Franjo Perušić, Vladimir Vuković
Odgovorni urednik: Vladimir Vuković

Herausgeber, Eigentümer und Verleger:
KROATISCHER AKADEMIKERKLUB
1040 Wien, Schwindgasse 14.
Jahresabonnement für vier Nummern: S 40.-, Ausland Dollar 3.-
Redaktion: Franz Palkovits, Franz Perusich, Vladimir Vukovich
Verantwortlicher Redakteur: Vladimir Vukovich

Wien, Dezember 1970

GLAVNE ŠKOLE I HRVATI

Uvodno moram napomenuti jednu diskusiju prošle jeseni u zagrebačkom Glasu Koncila. Uredništvo te novine zamolilo me je prilikom otvorenja izložbe o Gradišćanski Hrvati za jedan članak o našem istinskom položaju. Ja sam predložio razgovor, intervju i sam u ovu svrhu pozvao i kanonika Meršića u uredništvo GK. Ali glavni urednik GK-a nije bio raspoložen na takov razgovor. Mislio je: to bi ispalo previše opširno. Ponovio je želju, da ja napišem članak. Napisao sam ga još u septembru. Objelodanjen je bio 11.10.1970. pod preminjenim naslovom i preminjenim, dijelom i zaoštrenim tekstom. Ovako naprimjer, kako moj duplikat svidioči, ja nisam pisao "jer u osnovnim školama djeca više ne uče hrvatski", nego sam pisao, da nam hrvatska gimnazija malo koristi, "ako manjka hrvatsko podučavanje u osnovnim školama". Nisam ni toga pisao, da su Vel. Borištof i Cindrof "čisto hrvatska sela", nego da se broju međ hrvatska sela...

U Glasu Koncila od 8.11.1970. objelodanjene su "Primjedbe" jednoga našega človljka s uvodnim riči "Što kažu na to Gradišćani". Na ove "Primjedbe" poslao sam odgovor 18.11.1970. u rekomandiranom pismu. Ovoga odgovora nisam našao spomenuto u Glasu Koncila, niti sam do danas (27.1.1971.) dobio kakov odgovor na svoje pismo. Kako se ov postupak slaže s novinarskim etosom, o tom neka da račun sebi uredništvo Glasa Koncila. (Ov duži uvod dužan sam onim, ki su me i u novije vrime pitali, zač nisam ništa odgovorio na "Primjedbe", ke su po njihovom mišljenju mnogo naškodile našem poslu.)

A sada hodmo k temi. Ne osjećam se ni nadležan u ovom poslu, ni odgovoran za naša školska pitanja. Ali kao novinaru predbacilo mi se je već prije, zač ne pišem već i od ovih pitanj. Ovdje bih htio nabaciti neka pitanja samo:

Kamo slišu glavne škole? Slišu one više k osnovnoj nastavi ili više k sridnjim školam? Kao "laik" (pedagogiju sam učio na dvi univerziteti, ali ondje se nismo bavili ovakovimi pitanji) rekao bih da ležu negdje medju ovimi dvimi vrstami. Zač ovo pitam? Državni ugovor daje nam pravo u 7. členu na podučavanje u hrvatskom jeziku u osnovni škola, ali i na jedan broj sridnjih škol. O glavni škola ništa ne kaže. No po smislu toga člana ne bi morali imati pravo i na barem neke hrvatske glavne škole? (Da se na molbu 15 hrvatskih roditeljev more i u glavni škola podučavati hrvatski jezik, to isto tako malo nadomješća hrvatske glavne škole, kako ne nadomješća mogućnost hrvatskoga podučavanja u gimnazija hrvatsku gimnaziju.)

Ča se tiče hrvatske gimnazije, imam svoje osobno, ponešto skeptično mišljenje. A sasvim postajem skeptičan onda, ako se gdo bori za hrvatsku gimnaziju, a kod glavnih škol odbija još i podučavanje vjeronauka na hrvatskom jeziku, kad piše u "Primjedba": "Da 'se ne uči na hrvatskom pa čak ni vjeronauk' odgovara točno austrijskim školskim zakonima". Ta austrijski zakon nije samo piscu "Primjedbov" poznat, nego i nam gradišćanskim svećenikom. Ipak se u slogi s biskupom borimo, da bi se mogla hrvatska dica u glavni škola učiti vjeronauk na hrvatskom jeziku. Ako se naime dica u ti odlučni ljeti upoznaju vjerskim pojmi samo na nimškom jeziku, moglo bi biti kasnije u pitanje stavno i hrvatsko bogoslužje u naši crikva. Svećeniki su bili spremni

zarad ovoga pitanja pojeti još i do sv. Stolice. Jer iako smo isto tako lojalni državljani Austrije kao pisac "Primjedbov", držimo naravni ili božji zakon višim, nego li državnu odredbu o glavni škola. Od prvih Duhov početo ima naime svaki narod po božjem zakonu pravo, da čuje, dakle i uči vjeru u svojem jeziku. Ili je zakon o glavni škola viši od ovoga zakona? Vrijedi li više, nego li državni ugovor?

Ako sam dobro upućen, zakon, na koga se poziva pisac "Primjedbov", je oko 40 ljet star. U današnjem dinamičnom razvitku more li biti vrhunac mudrosti pozivati se na jednu odredbu, ka se teško slaže sa spomenutim 7. članom državnoga ugovora? Iako još valja ta paragraf, za nas je kvar, ako ljudi maloga vidokruga jašu na takovi paragrafi.

Dinamični razvitak u školskom pitanju odgazit će prik takovih paragrafov i prik takovih ljudi. No mi Hrvati moramo biti jako oprezni, da se kola razvitka ne odvezu i prik nas.

Mnogo se danas piše, a početo će se, dijelom se je već počelo eksperimentirati, temeljitom obnovom čitave školske nastave. Općenito je osvidochenje, da je naš cijeli školski sistem jako zastaran. Obnova je već davno potrebna. Pri tom se govori i o takozvanoj općoj ili ukupnoj školi "Gesamtschule", ka bi nadomjestila i unificirala osnovne škole, glavne škole i dolnje razrede sridnjih škol. Protivargumenat je toj školi, da bi ona mogla nivelirati, sniziti nivo. Za takovu reformu govori argumenat, da bi sva dica imala iste mogućnosti za naobrazbu. Ne kanim se dublje upušćati u ovu diskusiju. Ali pitam, ča će takova reforma značiti za naš hrvatski posao? Rekao bih: ako nam nije moguće imati hrvatskih glavnih škol, kamo ide vrli broj naše dice, onda se ne tribamo plakati za timi glavnimi školami. Ali morat ćemo imati veliku brigu, da se u budući ukupni ili opći škola (Gesamtschule) uču naša dica dvojezično.

A ovdje naši hrvatski roditelji punim pravom potribuju, da se dica isto tako dobro nauču nimški kao i nimška dica. Ja se slažem i s tim njihovim potribovanjem (inače u slogi s našimi profesori, ki su na sveučilišću svršili slavistiku), da bude temelj hrvatsko podučavanja naš gradišćanski jezik i da se samo postepeno i po mogućnosti peljaju dica do razumivanja književnoga jezika.

Na konac još nešto k spomenutim "Primjedbam". Ondje se tvrdi: ne da se dokazati, da se je kod hrvatskih roditeljev agitiralo protiv podučavanja hrvatskoga jezika, ili na hrvatskom jeziku. Dosta je ako se pozivam na "cindrofski slučaj", o kom su pred par ljeti pisale novine. Sasvim ne razumim, kako jedan Hrvat more pisati k ovomu pitanju: "To pitanje ima više politički a manje narodni značaj".

Na koncu "Primjedbe" citiraju nešto iz dvih zadnjih rečenis mogega članka, ke se predstavljaju kao beskorisne krilatice, od kih "ne može nitko živjeti". Ne glejmo na to, da nije fair citirati samo dvi poslidnje rečenice jednoga članka, u kom je dakako govora dosta i otom, od čega bi tribao živiti naš narod. Neću ni toga pitanja staviti, jesam li ja u svojem djelovanju ili pisanju i nešto drugoga učinio za naš narod mimo ovih dvih "beskorisnih krilatic". Pitam samo: Od čega živu ljudi? Neki od zdjele leće, za ku prodaju svoje osvidochenje, neki od laskanja prema višoj vlasti, neki u službi istine. Solženicyn u romanu "Rakovyj korpus" s Lavom Tolstojem odgovara: Ljudi živu od ljubavi. I srićan, ki živi od ljubavi, ovako i od ljubavi prema svomu narodu, bio on bar kako malen. A nesrićan, ki živi od mržnje i zavisti. Pisac "Primjedbov" ispravio je moj članak, gdje (najvećim dijelom zbog prepisanja) nije odgovarao sasvim istini. Zato mu hvalim. Ali pitam za motiv: Je pisao iz ljubavi prema istini? Na ovo pitanje odgovara stil njegovoga pisma. P.dr. Augustin Blazović

=SURADNJA IZ MATIČNE DOMOVINE HRVATSKE
 =/=====

OSVRT NA IZLOŽBU GRADIŠĆANSKIH HRVATA
 U POVIJESNOM MUZEJU HRVATSKE U ZAGREBU

Prikaz našeg stalnog suradnika: ŽELJKA BERŠEKA,
 publiciste, pjesnika i književnika.

GRADIŠĆANSKI HRVATI NA IZLOŽBI U ZAGR BU

Prekrasna ideja. Zanosna koncepcija. Ljubav u susretima..
 Oduševljenje i praskozorje misli, koja sama po
 sebi stremi u počast visina....

- Davna ideja naših otaca ostavija+nam je u ve-
 hementni amanet nezaboravnost Iskre, koja struji
 zjenicama nacionalnog ognjišta...!

.... Tu smo. Na tlu krvi svog iskonskog porijekla...

.... Tu smo... zato jr jesmo Hrvati!

- Živac prirode je veoma osjetljiv prema naravi
 uzbudjenog intelektualca. Ali -

Ljepota je - Ljubavi prema Domovini, jeziku, pjesmi
 i narodu veća od svega na svijetu...!

Da li nam zavidite narodi?....

- Mi nosimo Poruke Prečiste krvi Izvora sa tla
 Dostojanstva Misli u Ritmu Rituala Tudjine i ne-
 izmjerno tišine hodanja-....

A - što je Muzika prijateljstva medju ljudima i
 narodima?....

- Recite mi paragrafi administrativno-maleroznog
 polusvijeta, što ne poznate sami sebe....!?! -

ŠIRITE NOVI GLAS +++++ ŠIRITE NOVI GLAS +++++ ŠIRITE NOVI GLAS +++++ ŠIRITE NOVI
 ** ŠIRITE NOVI GLAS +++++ ŠIRITE NOVI GLAS +++++ ŠIRITE NOVI GLAS +++++ ŠIRITE

Na prvom katu nekadašnje Rauch-Orčićeve palače, gdje su se sastajali plemići naše bivše Kraljevine, u Povijesnom muzeju glavnog grada Hrvatske prezentirani su četvoro-stogodišnji dokumenti naše bratske manjine - nosioca tradicije u vjeri, jeziku, običajima i svim najljepšim i najdivotnijim legitimacijama jedne gotovo nebeske čiste krvi - kao što je folklor, koji poznaje svoje porijeklo....

Ideja iz Borištova postala je stvarnost!
Hvala svima.

Od bosančice "Očenaša" iz 1564 preko Psalmi, Disputatia, legija imena pisaca od Meršića, Palkovića i tolikih drugih do Horvata i poslije njega, u šest prostorija - paralelno sa medijevalnim oružjem hrvatskih kneževa - prisni smo promatrači jedne neusiljene, ali potpuno smirene ljepote književne, poetske, muzičke i folklorne dokumentacije, koja obistinuje jednu napornu narav za održavanjem vlastite tradicije na tlu, gdje su germansko-madžarski utjecaji nevjerojatno snažni, jer je i samo tlo tuđe. - Raspjevanost osjećaja naslućuje se iz same HIMNE GRADIŠĆA.....Pjesme zanosa, ljepote, slave i Ponosa!

Osim najstarijih rukopisa, slijede igrokazi, molitvenici, školske knjige, a onda kalendari - to originalno štivo za široki put - novine, časopisi, karte, slikarski i kiparski radovi, posudje i etnografski inventar, zastave i mnoštvo fotosa iz kulturnog, umjetničkog i znanstvenog života. Očarala me prekrasna vitrina sa literarnim ostvarenjima....

Nekako, da Vam pravo kažem - postao sam ponovo ono što jesam! A tko bi sve nabrojio? Ovakov bi zahtjevbio neostvariv. Ali Srce, velika velika temperatura u njemu, osjećaj da nas ima stvara akustiku os najdivotnije muzike na Svijetu, jer znamo da imamo razloga zašto postojimo!

Dr. Ljelja Dobronić, Prof. Mirko Valentić, divni upravni predstavnici iz Zagreba i Gradišća..... Toliko ih je, koji su svojim toplim duhom hadahnuli jednu nezaboravnu svečanost.

Hvala svima još jednom, na ovom užitku, koji je od neprólazne doživljene stvarnosti.....!

O OSJEĆAJU MANJE VRIJEDNOSTI

Na prvom seminaru HKD-a u Gradišću se puno govorilo o "osjećaju manje vrijednosti" kod gradišćanskih Hrvata bez toga da bi se točnije ispitale bile oznake i simptomi ovog negativnog osjećaja.

U ovom clanku zelio bih pokazati na neke interesantne činjenice u vezi s ovim duševnim poremećenjem (kompleksom).

Već unaprijed moram naglasiti, da je čovjek duševno složeno (kompleksno) biće s puno raznovrsnim psihološko-biološkim komponentima. Ne bi se smjelo izlučiti iz ove potpune cjeline neke djelove, jer nam se u tom trenutku slika iznevjeri. Gubi se povezanost i potpunost, prema tome i razumijevanje. Makar i uz opasnost moramo izlučiti iz niza psiholoških problema "osjećaj manje vrijednosti", ma da je baš ova komponenta našeg duševnog života najuže povezana s raznovrsnim sastavnim djelima psihološkog istraživanja.

Ne bismo nikako mogli tajati, da je osjećaj u nekoj vezi s našoj samosvijesti. Samosvijest psihologija kala na sastavne djelove u tri komponente:

- a) samosvijest (povjerenje u samoga sebe) = das Selbstbewußtsein
- b) samopouzdanje, samopovjerenje = das Selbstvertrauen
- c) samoosjećanje (osjećaj vlastite vrijednosti) = das Selbstgefühl

SAMOSVIJEST je znanje i uvjerenje o vlastitoj vrijednosti. Uvjerenje o tome što moje JA i moje SAM u svijetu vrijede i to bez obzira na drugo lice. Bez obzira na uvrede ili potcjenjivanja drugog lica, jer ove strijele gadjaju samo moje JA ali ne diraju u moju suštinu, u moje "sebe" u kojem je ukoričeno moje uvjerenje. Ako pak primjenimo ovo na narodnu svijest, moram podvući da se samosvijest t.j. znanje o vlastitoj vrijednosti stvara danima, godinama, decenijama i stoljećima na osnovi kulture, nauke, povijesti i svakovrsnog narodnog djelovanja. I nama baš na ovom polju nedostaje mnogo čega. Možemo iskreno priznati, da smo na polju naše narodne kulture neuki, da ju ne poznajemo, pa se zato ne možemo na nju oslanjati (i mislimo da je nemamo i nikada imali nismo). Lakše nam je gotovo tuđe osvojiti nego

vlastito prisvojiti. Samosvijest se oslanja na oštro razmatranje i procjenjivanje razuma. Ona mora imati dokumentaciju, črno na bijelo, dokaže i sistematiku a mi naše narodne nauke i raštrkano blago još nismo sakupili, sistematizirali, obradili i zato gubimo od ljeta do ljeta puno neizjednačenih, mlačnih, neukih, malodušnih, razočaranih, tretiranih od neizvjesnosti mučenih duša naše narodne zajednice.

SAMOPOUZDANJE je par samosvijesti kao vjera znanju. Ja se pouzdam, vjerujem da će moje znanje u slučaju krize svladati sve poteškoće. U osnovi VJERA kao glavni stup ove komponente a na znanje, jednostavnost, slijepo pouzdanje u mogućnosti i u budućnost. Narod bi rekao: slijepo čekanje na jedno čudo. Samopouzdanje je preduvjet svakog znanja, bez samopovjerenja nema samosvijesti jer su nauke (izuzetno matematiku) izgrađene na aksiomi (osnovna načela) koje se primaju pouzdano kao istine. Mislim, sa samopouzdanjem nemamo nikakvih poteškoća u narodnom životu. Baštinili smo široko srce i imamo dobro samopovjerenje. (Za dokaz neka nam služi Lovreta, Vulkaproduktor, Mjenovo). Vjerujemo u smisao i budućnost našega naroda, vjerujemo sve do trenutka dok se od nas ne potrebuje hladan razum, umno razmišljanje i djelovanje t.j. žrtve, duhovne i materijalne, raznovrsne, velike i male, od svakog pojedinoga i od naroda. Naša vjera nije više tako jaka, da bi njom mogli položiti osnove i to nove osnove naše samosvijesti.

SAMOOSJEĆAJ je pak komponenta koja cijeni samosvijest i samopovjerenje. Samoosjećaj ne pita što su stvari nego kakve su to stvari i time stavlja samosvijest i samopouzdanje u šemu: užitak i zlovolja. Samoosjećaj registriira pozitivne, prijatne i negativne, odvratne crte svakog doživljaja. Što je ocjena negativnija tim se više ruši naše samopovjerenje i obratno. Osjećaj je punokrat slijep i cijeni samo trenutnu situaciju.

Nažalost u našim narodnim poslovima punokrat, čak i u važnim poslovima, se procjenjiva po osjećaju a ne po kriterijama razuma i srca.

Prije nego što dalje govorim o osjećaju manje vrijednosti moram od njega izlučiti osjećaj podmetnutosti (podstavljenosti - Unterlegenheitsgefühl). Osjećaj podmetnutosti ne dira u glavnome u osjećaj samosvijesti, ali se na osjećaj podmetnutosti može reagirati u krivim okolnostima osjećajem manje vrijednosti. Poč krivim okolnostima podrazumjevam principiellne

(bitne) konflikte koji se direktno ne mogu liječiti, zato se daljnje rastavljanje prenosi na drugoređnu sekundarnu ravinu, kao da bi ona bila prva. Prema tome ova situacija je nerealna.

N.p. : ako bi počeli govoriti o našem doseljenju kao namećivanju i izrivanju drugih ili raspravljati o sukobe germanske i slavenske kulture, koje činjenice nemaju nikakve veze s osjećajem manje vrijednosti, dok činjenica da se narodna kultura ima u potpunosti čuvati (to nam predaja naših preoca šušta u uho, a i po etičkim normama je tako) a mi ne odgovaromo ovoj činjenici dosljedno i to iz bilo kojeg razloga, privatnog ili društvenog, tu već imamo pravi koren kompleksa manje vrijednosti.

U principu postane osjećaj manje vrijednosti u podsvijesti ili svijesti ako nešto, što smo trebali biti učiniti, nismo učinili, ako smo čakle zamudili nešto, popustili iz vlastitog nemara. Koren osjećaja manje vrijednosti je osjećaj KRIVNJE.

Svaki čovjek ima u nekim periodama svoga života osjećaj krivnje, to je sasvim normalan razvitak ljudske osobe. Najuspješnije se može čovjek braniti protiv njega ako se ovaj osjećaj analizira, otkrije i usvijesti.

Osjećaj manje vrijednosti je punokrat osjećaj samokrivnje, koju punokrat možemo susreti i u našoj literaturi.

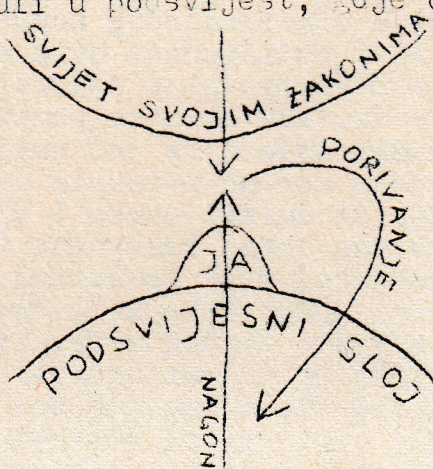
N.p. : "Kad sam došao u selo, sam se zalikruloja lipa sanja, ku sam jos nosil u duši, je akrsnula najednoć, kad sam kricati čul ha ulici jednu tuđu jačku, ka se je i legla iz ust pijanoga komeđijanta kađe u praterskoj krčmi. Drhtećega srca sam išal bliže i zagledal velik kolobar mladine, u kom su se pari kolovratili na tuđu notu, kakovu je čuti na sajnu pod šatorih. I kot on redovnik ki je prešpal u lozi tristo let i kad se povrnu najrad u kloštar, nij već poznal nioga, tako i ja već skoro nisam poznal moje selske.

Junaki su s potrtimi, starovitimi očima gledali i nisu već nosili po hrvatskoj navači girđavi junački ždral za krljačom. A divojke je grđila raspušćanost i nekakva tuđa nošnja. Njihov hrvatski razgovor je bil pošaran s tuđjimi ričami, kot smetljiva leća. Odnemoćar od vkanenja sam se naslonil na neku stenu i sam je dušo gledal. Iskal sam na njimi poteze onoga staro-hrvatskoga naroda, koga sam sam vidil

malo prbje u sanji. Ali kumaj sam mogao upamet zeti spodobnost ovih dvih pokolenjev. Neki prezdušnih čarobnjak, to je jedna kufarska kultura, je zaličila pravi - prvotni obraz ovoga naroda i pogrдила ga svojim tuđim mazom. Splakrul sam se kot Petar, ki je zatajal Kristuša. Ar ja sam kriv ovomu propadanju. MI SMO SVI KRIVI!!! (I.H., Hrvatska sanja i istina, Veliki i mali, Beč 1927)..... i ništa, ništa se nije moglo poduzeti protiv toga.

Osjećaji manje vrijednosti postanu:

a) Spontano (naglo) u negativnom osjećaju nekog doživljaja i nama se nije ugodalo ostraniti taj negativan osjećaj. Mi smo ga potisnuli u podsvijest, gdje on stalno rova u nama.

b) Slabi i negativni osjećaji se sumiraju i idu istim putem kao nagli osjećaji, kao grubi pojedinci. Obi razvoji negativnog osjećaja se urovaju u podsvijest i djeluju skriveno t.j. latentno. Ljudi s ovakvim latentno sakrivenim formama (a ne samo ljudi, već i narodi) oštro reaguju na svaki događaj, osjetljivi su, nesuglasnica ih vodi do stalnog konflikta s okolinom i nemaju razumijevanja za nikakav humor ili šalu. Svaka navala događaja direktno djeluje na samosvijest, osobnu vrijednost i samoosjećaj. Ovi ljudi su strašno pogodljivi tzv. NE DIRAJ ME.

UTRCCI...mogu biti raznovrsni.

Osjećaji imaju svoju osnovu u nagonima, koji se po svakodnevnoj, prostoj logici ocjenjuju kao nešto niže vrijednije podređene sile duševnog života. Zapravo bi morali karati da su nagoni s duhom zajedno upregnuti u ista kola. Prema tome moramo je smatrati jednakim s različitim funkcijama i zadaćama. Duh stavlja granice, dalje korito bujnim bogatim snagama, koje snage tjeraju zapravo naš duhovni razvoj. Jedan od osnovnih ljudskih nagona je tzv. nagon uvaživosti ili valjanosti u društvu (Geltungstrieb).

Ovaj tjera osobe da budu važile nešto u društvu, da imaju ugleda ai da se po ovom ugledu cijene. Ovaj nagon ima dvije komponente:

- a) samosvijest uvaživosti u društvu - ocjena drugih (Geltungsbewusstsein)
- b) samosvijest važnosti u društvu - ocjena koju si sam dam o sebi i koja mi je svijesna, prisutna u svakom činu (Wertbewusstsein).

To su dvije različite kategorije, i u svijetu se većinom probija čovjek prve kategorije, koji hlepi za slavom, za ugledom, za uvaženošću puno krat samo zamaže narodu oči, jer se narod nažalost punokrat da voditi za nos. Ovaj tip je hvalisav, nekritičan, slijep za svaku vrst poteškoće i tašt.

Čovjeka prve kategorije je lako uvrijediti dok čovjek druge kategorije dugo može sačuvati svoju hladnokrvnost, duhovnu izjednačenost i vedrinu. On je mirniji jer nosi temelje samosvijesti u sebi i nije uručen na "blagodare" drugih.

Oba tipa dobiju osjećaje manje vrijednosti i grižnju savjesti ako nagoni ne dobiju odgovarajućeg zaposlenja, ako se nagoni ne mogu izživiti i potištenost ovih nagona vodi pak do neuroza. Po izgledu su opasniji osjećaji manje vrijednosti po uvaženosti u društvu ali ako pomislimo da osobama s ovim pretjeranim osjećajem još uvijek preostaju osjećaji samoprocjenjivanja moramo priznati da je ovaj drugi put puno razorniji, jer se uništi osoba i vjera u svoju vlastitu osobu, vjera usamog sebe. Razornost i negativnost leži baš u tome da ovaj osjećaj vodi općenitoj skepsi i sumnji o samosvijesnoj vrijednosti koju je čovjek imao a preko toga i kulturi u kojoj čovjek živi. Mi sumnjamo u nas, u našu egzistenciju, u našu kulturu jer neznamo odakle smo, što smo, koliko smo i što možemo. Samosvijesni narodi iz svoje prošlosti crpe snagu, prošlost im puni i diže grudi, napuni srca nadom i utvrdi povjerenje u svoju budućnost. Mi se zatvaramo u našu nesigurnost, jer smo i samo nesigurni u naše znanje, jer se vežemo u verige sami svojim malokrugnim nagonskim procjenjivanjem našeg života. Zato punokrat podrovanu samosvijest, pretjerani bolean optimizam i ukočene stvaralačke snage na svakom polju. Samopovjerenje je konstitucija, vitalitet, životna snaga, posjedovanje znaja, inteligencije i ljepote. Nagoni se mogu ustoličiti u svaku psihološku funkciju. U glavnome leži u našoj naravi da vlastitu odgovornost rivanamo od nas ali istovremeno podsvijesno znamo da griješimo, da smo napravili krivicu i to prema nama samima. Ovaj osjećaj krivnje probuđuje u nama osjećaj umranje vrijednosti.

Kod nas se (lično ili u narodnom smislu) punokrat svakovrsnih neuspjesi porinu na HRVATSTVO, kao da bi za sve lične i društvene nezgode "hrvatstvo" bilo krivo, jednostavno mogli bismo kazati da nam narodnost postala nekom vrstom "vucibatinom" (Prügelknabe) a naročito u političkoj borbi.

Među kulturama

Stajati između priznatih kultura vodi isto donekle do osjećaja manje vrijednosti. Ispoljava se ovaj osjećaj u različitim oblicima: priznavam se Hrvatom a ne govorim potpuno tim jezikom, svaka treća riječ mi je njemačka (jezička problematika). Odstraniti se mogu ovi nedostaci i tako da se upliviša ćud (duša) na taj način, da se u godinama najviše duševne raspoloživosti (od 11-20 god.) djeca pošalju na mjesta gdje oni mogu dobiti osjećaj veličine, snage, rotunosti, ljepote, a uz sve to praktična vrijednosti. Ovu svrhu učovoljavaju (žele) izmjene i je-

zični tečajevi na moru. Naši Hrvati su u toku razvitka punokrat bili "madjaroniji" od Madjara i "njemačkiji" od Nijemaca i to iz osjećaja svoje "prijatelje", seljake domoroce, vršnjake nadmašiti, preletjeti, pokazati njima da sam ja nešto više nego oni što uvijek znači prilagoditi se okolini kojoj se želim priključiti a po nekojput biti čak "bolji" nego što je ta okolina.

Problematika stajati MEDJU je usko povezana jezičnom problematikom, jer je jezik punokrat jedina vidljiva razlika i zato različita mišljenja o jezika.

Nesmijemo nikako pozabiti da ima razlika između SLAVENSKE I GERMANSKOJE kulture. Naš narod je jednostavno presadjen iz jedne kulturne okoline u drugu, izgubio usku povezanost sa slavenskom kulturom a nije se mogao prilagoditi potpuno germanskoj, već ova činjenica nosi u sebi čitav niz konflikata. Ni ovo ni ono! Možda nešto drugo što bi se moralo višekrat i istaknuti.

Ovo prirodno-sudbonosno tlo kompleksa je pak gusto prepleteno ljudskom i političkom problematikom stranaka. Koja je za mene??? ČVP?, SDP?, FDP?, KPČ??? a koja je za narod??? A ja možda stojim baš između programa ovih stranaka?! nisam potpuno ni za jednu ili sam se potpuno pririsaao jednoj itd...????!!!

Puno teža i sudbonosnija je problematika našega intelektualca, izučenog ili učenog covjeka. On je u toku svojih studija razvio nove perspektive i tako se donekle udaljio od naivnonarodnog smatranja problematike, no ipak se svojim idejama ne može probiti jer ga naša narodna demokracija većinom odbija jer ga ne razumije jer je možda on u mislima preskočio neki stupanj ili stupnjeve razvitka na što narod nije sposoban. On se ne osjeća doma ni u svojem užem krugu. Nitko ne treba njegove usluge, njegovo znanjeleži neiskoristeno i on sam traži neku vrstu nadoknade, zamjenu na drugom polju. Ovi ljudi većinom ostanu SAMCI i to veliki samci. Oni su bez duhovne domovine jer su iz svoga srca morali črpiti čitavu snagu i u ovom naporu su potpuno iskrvarili.

Kako vidimo naši osjećaji manje vrijednosti mogu imati raznovrsne korone (a mi smo skloni sve vrste primjeniti). O rješenju sukoba ne mogu u ovoj kratkoj raspravi govoriti ali vrijedno bi bilo raspravljati jednom o odstanjivanju kompleksa da bi mogli zajedničke mjere poduzeti protiv zajedničkog osjećaja manje vrijednosti.

Lugarić

+++++ POSJETITE "HRVATSKI DOM" U ŽELJEZNU *****
 ***** KORISTITE BOGATU HRVATSKU BIBLIOTEKU "HRVATSKOGA DOMA" +++++

SLIJEP

Ovela je danas posljednja suncana traka
u očima mojim.

Zjenice su moje ugasle za svagda.

Ništa više neću vidjet nigda.

Slijep!

Sam!

Bez ikog i ičeg.

Bez ruku prijatelja.

Sam!

Slijep!

Idok tapkam ulicama,

uz šum tolikih što vide,

i dok rukam' pipam tamom,

očima mutnin suze mi klize.

Ne žalim što slijep postao sam,

no žalim što ruku uzalud pružam-

žalim, što osjetit moram sve prezrive geste

ljudi s blatne i prasnjave ceste.

Al' i radostan sam!

I duša mi šalje bogu pjesam:

Bože, hvala Ti za moju sljepocu,

jer sad barem vidjet ne mogu

svu braće zloću.

Otvori mi dušu svojoj krasoti,
svim ljudma daj uživat svoju ljepotu.
Po svojoj svetoj blagosti,
uništi našu grehotu.

I milost nam daj svima,
i hlabrost nam daj svima:
slijepce vodit Tvojim višinama
u kraljestvo Tvoje dobrote!

Permar Isahar

Hrvatska svijest Lovre Karalla

Živeći u tuđoj okolini mladi človik, a tako i mladi Hrvat, lako izgubi narodnu svijest. A bez narodne svijesti Hrvat nije Hrvat iako govori najlipšim hrvatskim jezikom.

Dr Lovre Karall se je doduše rodio u Velikom Borištofu od hrvatskih roditeljev, ali je već kao dječak od 4 godin došao k svomu stricu dekaneu Martinu Karallu u nimški Mosvar. Ovdje je po-

hadjao mađjarsku-nimšku osnovnu školu. I njegov stric je po ondašnjem običaju naših intelektual-
cav, pak ča je hotio nadarenoga dječaka više ško-
liti, govorio s njim najviše mađjarski. Tako je
mladi Lovre samo od svoje tetke, kuharice na faro-
fu, čuo hrvatsku rič. Istina, da je kasnije kao
djak požunske gimnazije dolazio obično na prznike
u svoje rodjeno selo. Ali tu je čitav čas bio za-
bavljen čitanjem peštanskih listovpak engleskih
piscev političarov i historikov. To biše ono vri-
me, kada smo se nas dvojica - baš po našoj ljuba-
vi ka knjigam upoznali i postali tijesni drugovi.
No naš razgovor je onda tekao, naravno, na mađjars-
kom jeziku.

Ostoga je mladi Lovre Karall bio prilično slb u
hrvatskom materinjam jeziku te je napravljao, govo-
reći s ljudi hrvatski, smiješns pogreške. I mi smo
ga, kako je odlično vladao terminologijom mađjars-
koga jezika, a uz bio i neobično načitan i strogo
logičnoga uma, - smatrali budućim odvjetnikom ili
ga postavljali na stolicu mađjarskoga kotarskoga
ili ministarskoga predstojnika.

Ali gle, kada se on vratio kao oficir iz rata, a
kasnija s doktoratom iz Budimpešte, nije išao kao
drugi naši sini s diplomami visokih škol u mađjar-
sku, nego je ostao tu među svojimi ljudi u hrvat-
skom selu. I ovdje doma je sada često posjećivao
farof i znao probaviti dane i noći u razgovoru sa
župnikom Martinom Nersićem starim. A o čemu je
bio njihov razgovor? Stari narodnjak i svećenik
Nersic se je veliko čudio, kako ta mladi ugarski
pravnik, ki je dosad kod kuće kazao tako malo in-
teresa za seoskoga človika, sada stalno snuje i
kuje, kako bi mogao u oni teški pobojni okolnosti
i usred novih državnih prilik materijalno pomoći.

Jer ta naš človik seljak leži na tlu. Treba mu
človik, školovan človik, ki mu poseže pod pazuh
te ga digno. Kad to sada organiziranjem nekadasnje
ugarske maloseljačke stranke moguće nije, ide mladi
jurist među ljude, ide od sela do sela, razgovara s
razboritimi seljaki i postavlja im poljoprivredna,
gospodarska društva. I kako Lovre Karall, doktor
pravoslavlja najđe svoj narod, s koga je izašao,
tako i Hrvati našega sridnjega kraja sada upoznaju
u njem "svojega človika" i slijedu ga. Slijedu ga
i u "Hrvatsku stranku", ku(1923) riskira Karall,
jer je sada već toliko osviješćen Hrvat, da mu nije
dosta pomoći svojemu narodu samo u gospodarenju,
nego ga hoće jačati i u narodnoj misli pak mu osvo-
jiti mjesto i u političkom zastupništvu zemlje.

S toga razloga osnuje već jedno ljeto prije sa svojim mladim drugovi - hrvatskim mladercima u Beču, kako ih stari Miloradić oduševljeno pozdravlja - i Hrvatske Novine. Pravoća Karallu, nekad odličnomu mađjarskomu studentu, na početku još manjka on onsefni, bogati hrvatski rječnik, ki je novinaru potreban, i on muku muči dok sastavlja članke u ovom jeziku. Zato povjeri glavru bri u ta novine mladomu Matu Feržinu, maturantu zagrebačke gimnazije, ali rodom Gradišćancu iz Tajngrta.

A on se baci na područje, ko njega najviše privlači - na politiku. Jer političari redom zemlju, oni krcju zakove za Gradišće, no ne u Velikom Borištofu, niti u bečkom V. kotaru, gdje se tiskaju Hrvatske Novine, nego u Feljeznu. Zato pelja i Karallov put u Feljezanski sabor (1927), a onda u zemaljsku vladu i tako dalje, sve dok postane namjesnikom poljovara zemlje, a poslije, po drugom svjetskom boju i prvim državnikom i rediteljem Gradišća, gdje ostane punih deset ljet.

Kako je čudno, ali po pravu demokratsku, da Hrvat, pripadnik jedne naročne manjine, more zauzeti najviše mjesto u zemlji, tako čudno, nezvakidanje je, da ov čovik re zataji ni tako na najvišem položaju svoga hrvatskoga imera i roda. Lovre Karall i sada istotako iskreno i glasno pri naje i pjeva: Hrvat mi je otac i Hrvatica mat - kao on borištofski i trajštofski paor ili dlelač. On se naravno kao zemaljski poglavar skrbi za sve ljude ove zemlje, ali osobito mu je na srcu napredak svojih sunarodnjakov. S njimi se često razgovara i za jetuje i raspominjajuč s njimi se i najradije bavljaja. No njegovu osobitu brigu valja mladomu Hrvatu, ki je svršio svoje nauke na sridnjoj ili visokoj školi. To je znao nekad brji zemaljski poljovar Schreiner ovako izraziti: "Iz svake ladice Lovrinoga pišačega stola kujca jedan Hrvat var." Za toliko već boli Hrvata Karalla, kad neki od svojih ljudi, ki bi se potom morali skrbiti za svoj seoski narod, kačkad kao da zaboravu i svoju materinsku rič. A kad od je došlo Karallu odnosno zemaljskoj vladi pismo, u kom ova ili ona seoska pretpostavnost hrvatske općine potribuje, da se u njihovoj školi ukine pouka na materinskom jeziku, takova vijes' je uvijek jače pogodila Hrvata Karalla nego kakva obiteljska nesrića i uzrokovala mu mnogo neprosnanih neći. Za tolike više za je radnagalo svako kulturno gibanje i pouzimanje u našem selu, a najvolio je čuti o narodnom djelu mladine.

Za tu njegovu ljubav prema svomu rodu znali su njegovi politički suradniki i poštovali ju. On je i danas, po svojoj smrti, prava slika i prilika pravećnog i iskrenog muža Hrvata i mudroga oca-skrbitelja zemlje.

A našoj hrvatskoj mladini neka bude ov spomir na petu godišnjicu Karallove smrti zgodna na promišljanje, da ča je jedan sin hrvatskoga oca dužan svojemu rodu i domovini.

O P O V I J E S T I K A Š T E L A U
R A S P O R K U

Budući da osim nekoliko manjih članaka još jedan opširniji opis u vezi s ovom temom ne postoji, neka bude ovaj historični interesantan problem u slijedećem članku malo obradjen. Da budemo historiju ovoga kaštela lakše razumili, bit će potrebno, da se prije uopće bavimo s gospodarstvenom historijom sela Rasporaka. Ako se malo s ovom bavimo, dodjemo na fenomen, da je selo od svojega postojanja do ukidanja kmetstva uvijek bilo gospodarstveno u dva dijela razdijeljeno, ča nam i hrvatsko ime sela kaže, jer Rasporak ne znači ništa drugo, nego da je selo u onu dob, kada su se Hrvati ovde naselili, bilo selo u nekom pogledu rasporeno. Martin Meršić misli, da je ime nastalo po značenju te okolnosti, da leži selo med brižići u duboko r a s p o r e n o j dolini. (2) Selo samo leži u jednoj dosta oštro zarizanoj dniki. Gradjeno je dijelom na dnu dnike, zbog čega su se i stanovnici ovoga dijela sela u kašnjoj dobi zvali "Dolinci", a dijelom opet na obranku brižića prema jugozapadu, i podložnici ovoga dijela zvali su se "Gorinci".

Gornji dio slišio je dok se to može izviditi uvijek k fortnavskom grofovstvu, i je zbog toga uzroka dilio sudbinu ove gospošćine. Radi toga da je historija fortnavskoga grofovstva jur u već znanstveni knjiga i disertacija opširno opisana, i dalje radi toga, da ovaj dio sela ne stoji u nikakvoj vezi s kaštelom, bavit ćemo se ada opširnije samo s donjim dijelom sela.

1549. ljeta darovao je astrogonski nadbiškup i kraljevski namjesnik Paval pl. Varda ovaj dio po smrti Christophorusa Beneša, koji nije imao jerbov i zbog toga uzroka je njegovo posjetstvo na ugrsku korunu najzad spalo, Tomašu pl. Nadaždiju zbog njegovih zaslužkov. (3)

Jur u ovoj poklonskoj ispravi je govor od plemićkoga dvorišta i od porcije ka sliši k njemu. (curia nobilitaria simul cum portione possessionaria in possessione Thraspork)

1585. ljeta založio je ovo imanje Franjo II. Nadaždi, na koga je po smrti Tomaša Nadaždija (1562) prikišlo, Mikuli Pistaloci, doktoru filozofije i medicine, ki je bio liječnik Elizabete Bathory, žene Franje Nadaždija, (4) za 4000 ugarskih forintov. Ali po nekoliko ljeti je imanje opet najzad zec i 1591. ljeta svojemu prijatelju Emmeriku Megyeryu prodao za 6000 ugarskih forintov. Za povijest kaštela je važno, da je Megyery dobio dopust, da smi za zgradjenje novih dijelov upotribiti 500 ugarskih forintov, ča nam kaže da se je u ovoj dobi spomenuto plemićko dvorište dalje izgradilo. Cini se, da je imanje po smrti Franje Nadaždija kroz prodaju konačno došlo u ruke obitelji Megyery. Jer po smrti Emerika Megyerya dobio je imanje u Rasporcu njegov sin Sigismund, ki je 1663. u starosti od 96 ljet umro. (6) Još u istom ljetu prodao je njegov unuk Sigismund II Megyery svoja imanja u Sopronskoj županiji Franji III Nadaždiju, jednomu unuku Franje II za 44 000 forintov i 1 000 talirov. (7) U ispravi u koj se je ovo imanje prodalo, najde se prvi put biljeg castellum Draspurk.

Zbog toga uzroka se može reći, da se je kaštel u glavnom dijelu morao u dobi zgradit, kada je imala obitelj Megyery ovo imanje u ruka. Iz istoga ljeta (1663) postoji jedan inventar, ki se nalazi u državnom arhivi Madjarske i u kom su sobe kaštela popisane. Takovi inventari postoju i iz ljet 1671. 1805 i 1813 i zato se lako može izviditi svaka promjena gradnje. Franjo Nadaždi III nije dugo imao ovo imanje, jer su ga zbog diozimanja u magnatskoj juroti usmrtili, a imanje se je konfisciralo. 20. maja 1672. je kralj Leopold II darovao Stephanu Zichyu i njegovoj supruzi Mariji Magdaleni Amade de Varkony, ki je na želju cara odstupio svoju gospoščinu Lipcse u županiji Zolyom caru. (8) Do ljeta 1715. ostalo je sada imanje u ruka ove obitelji. U ovom ljetu prodao je je grof Karlo Zichy, promda su svoji polubratiči grofi Emerik, Ivan i Paval oštro proti tomu protestirali, Adamu Meško de Füles et Galošhaza i njegovoj supruzi Mariji Kürtössy za 20.000

forintov. (9) Po smrti Adama jerbala je imanje kóí Eva Marija, ka je bila četire puta odana. Nje portret čuva se još danas u fileškom kaštelu. Po nje smrti je imanje na jednu zbočnu kitu obitelji Meško prelazilo i dobio je je baron Jakob Meško. U jednom procesu, ki je đurao već neg dvadeset ljet dobila je obitelj Zichy opet ovo imanje najzad, i to 1795. za 66.000 forintov. (10) Do ukidanja kmetstva ostalo je sada u ruka ove obitelji. 1870. je je grof Aleksander Zichy prodao Konradu Patzenhoferu, graditelju cindrofske cukarne tvornice. (11) U posjedu ove obitelji nalazi se još i dandanas.

Bilješke:

- (1) Löger Ernst, Heimatkunde des Bezirkes Mattersburg im Burgenland. Wien- Leipzig 1931, str. 281 n. d.
Marhold Vjekoslav, Iz prošlosti Rasporaka. Naša domovina God. 1933, str. 73 i sl.
Frey Dagobert, Das Burgenland. Seine Bauten und Kunstschätze. str. XX.
Hrvatske Novine - Broj 18, 19, 20 ljeta 1925
Pöschl Johann, Die Herrschaft Forchtenstein unter den Esterházy, Phil. Diss., Wien 1963, S. 29 ff.
- (2) Martin Meršić, Odakle ishajaju imena naših sel? Naš Domovina God. 1933 str. 54
- (3) Nagy Imre, Sopron varmegye to története 2. Bd. S. 625.
- (4) Fürst Esterházy'sches Familien- Archiv (FAFE) Repositorium 8, Fasc. T. Nr. 371 Auf Mikrofilm im burgenländischen Landesarchiv.
- (5) Zichy - Archiv Budapest. Fasc. 58 et A, fol. 58ff.
- (6) "Siebmacher - Wappenbuch des Adels von Ungarn" S. 412
- (7) Niczky Archiv (im bgld. LA) Fasc. 78 nr. 1437
- (8) Zichy Archiv Budapest, Fasc. 58, fol. 36
- (9) Zichy Archiv Budapest, Fasc. 58 et A, fol. 61- 65
- (10) Jandrišević Peter, Urkunden und Dokumente über das Burgenland Bd. IV. S 55
- (11) Löger Ernst, Heimatkunde des Bezirkes Mattersburg S. 282.

FRANJO PERUŠIĆ

V I N R O U G E

Razumijete li nešto o muzici, veoma poštovani čitalaču? Da? Dakle: ja ne. I radi toga ja Vas trebam. Zašto? No, to je tako...- ali prelazimo najprije na ugodniji dio. Živili! Drago mi je da Vam prija! A sada se vratimo mojemu planu: daa, to je tako...naravno, mi ćemo se dijeliti: fifty-fifty. Ja neću kvariti Vaš posao i Vi ne mojega. Vi odgovarate za muziku a ja za režiju. Vi morete to sve tek promisliti? Ali čemu? Živili! Nije li ta stvar sasvim jednostavna? Dakle, dobro: možemo početi, je li?

/ / / // / / /

Mjesto snimanja: sasvim zauzeti autobus na putu u Beč.

Vrijeme: 8^h navečer, nedelja.

Glavni glumci: 2 muškarci, 1 žena.

"Kaarolj! Kaarolj! Hej, Kaarolj! Ha, ha Karolj!" Ljuljajući ustane od svojeg mjesta jedan muškarac srednjih godina, malog ali snažnog oblika. On se okrene, tako da stoji sa ledima prema vozilaču. Poslije raširi ruke, njegovo lice blista od jednog tajanstvenog sunca rasvjetljeno. Sve na njemu zrači zadovoljstvo. "Kaarolj, ha, ha! Kade si bil? Ja te ur išćen vas čas, a ti si ovde! Ha, ha!" On se smije, kako bi to bila najbolja šala sviju vremena. Medutim nastoji jedna malena njezna ali energična žena njega nekako neupadljivo povući na svoje mjesto. "Kako ti ide? Dobro, bud Kaarolj! Glej, Kaarolj, ja se kanim s tobom pominat, a moja žena me vuće, da se sedem. Na gibt es sowas! Ich suche den Kaarolj und dabei ist er da! Ha, ha! Entschuldigen!" "Kaarolj! Kad dojdemo Beč, ćemo se napit, bud!" To su njegove zadnje riječi. Slabuskava žena ga ipak nadvlada.

Vas, poštovani čitaocce, čeka teska zadaća. Vi trebate ovo sve izraziti u muzici, što meni neće da uspije: ona očarana sitost ove scene. Tajina potpunog zadovoljstva. Ova

umirajuća mirnosa. Zašto ne mogu? Ili Vi? Fenomen ove uskoro potpune žalinosti potreba, koja dozvoljava vidjeti one male potrebe tako jednostavno a ipak temeljito? Smijeh se ne gubi na njegovim usnicama, iako se spriječava u najvažnijem: u razgovoru s KaroljomŽivili!

+ + + + + + + +

Mjesto radnje: feudalna kavana u blizini jednog kazališta.

Vrijeme: 23^h

Glumci: 2 blijeđi muškarci, 1 na izgled sramežljiva djevojka.

U agresivnoj modulaciji, koja ne podnosi otpora: "Ti možeš kazati što hoćeš, Petre, komad je slab. Ne mogu uopće razumjeti, zašto ga kritičari toliko hvale. Uopće bez dubljeg smisla, nikakvih veza, banalni sadržaj!" Zastrašen, ali svijestan pravičnosti stvari: "Ali što Ti nije palo u oči da..." "Da što?" Kao pucanje bičem: "Kako možeš braniti ovaj komad?" "Molim poslušni, Mirko : u trećem ĩnu reče ipak sudac jezgrovitom rečenicom: Ne znamo, da li..." "Pusti glupost! To nema uopće nikakvog smisla. Tako nešto ću i ja napisati. Kako možeš samo tako glupo argumentirati?" Djevojka se igra sa svojim staklom i šuti.

Prestanimo, da li? I jačimo se.

+++++

Promjestimo mjesto snimanja u jednu seosku krčmu. Tri muškarci sjede kod jednog stola i se razgovaraju. "A ja Vam kažem da oni mogu postaviti koga hoće, o nama ovisi! Mi ćemo tako postupati kao na 1. ožuljak. Mi ćemo opet ići sa našimi posebnim automobilima po one stare žene, koje neće birati, i to tisk prije pobožnosti. Ali prije pobožnosti!!" Nimo odobravanje. "Mi ćemo njima reći da ćemo je poslije biranja odvesti u crkvu. Onda te sigurno na biranje. Ići pješice u crkvu je za njih previše naporno! A od onih 10 novih birača birat će 5 nas a 5 one druge." "Kako 5?" "No, Jožina kćerka hoda s mojim sinom. Tako će ona to birati što i on bira, capito?"

Da, da, to dojde od vina. Toliko sam već rastresen, ne pazivši da sam ovu scenu već prekjučer snimio. U stanačkim

prostorija onih drugi. Ali konačno: sasvim iste riječi, sasvim ista taktika!

Da, Vi ste u pravu, poštovani čitaocē. Još sam preslab za drugog Costa Gavrasa, a također nisam ni jedan Bonner. Najbolje dakle da skidem jedro i nastavim.

+ + + + + + + + + + +

Mjesto rednje možete si predstaviti gdje god. Ovakovih ljudi ima svuda. Na selu, u gradu, ali naročito u hrvatskim organizacijama.

"Pogledajte, što hoćete? Pogledajte si samo ljude! Oni samo dolaze da se zabavljaju ili u nadi na neke prednosti. Oni ali ne rade ništa. Uopće oni su već napustili svoj materin jezik. To se ali za mene zaista ne može kazati. Prije sedam godina napisao sam onaj zvanaredan članak - Vi se toga još sigurno sjećate? - Prije šest godina osnovao sam ovu grupu. Ona još uvijek postoji! Onda sam bio jednu godinu predsjednik. Uvijek sam se trudio raditi, ali gdje ima suradnika? Najveći dio od njih neće. Ostali ne dodju za mene u obzir. Oni kritiziraju svaku moju ideju, a Vi onako poznate moje ideje, da li? Oni nemaju nikakovu smisao za suradnju. Prije četiri godina održao sam predavanje u Zeljeznu. Da mene nema, bili bismo već davno Njemci. Dakle što hoćete li?"

+ + + + + + + + + + +

Okrenimo se ljepšim stvarima. Nema scena. Vaša muzika treba ovdje naročito doći do izražaja. Apropos: hoćeno li uzeti svijeće? Zbog mene: svijeće. Vino, muzika (od Vas). Duboki, sanjarski pogledi. Sretan, mekan smijeh. Njegova ruka nježno gladi njezinu kosu. Ona se nagne na njegova ranena. Dosta, poštovani čitaocē! Ne željino biti indiskretni! Što mislite Vi o meni? No, vidite li! Živili!

+ + + + + + + + + + +

Psst, tiho! On spava!

Oprostite, molim, gospodine muzičaru, da sam Vas upravo snimio. Razumijem: to je vino, umornost, dosada, depresija. Ne, Vi nemate razloga da se sramujete. Nikako ne, rekao sam to. Dodjite, popino ipak još jednu čašu....